

Opsioonide ABC

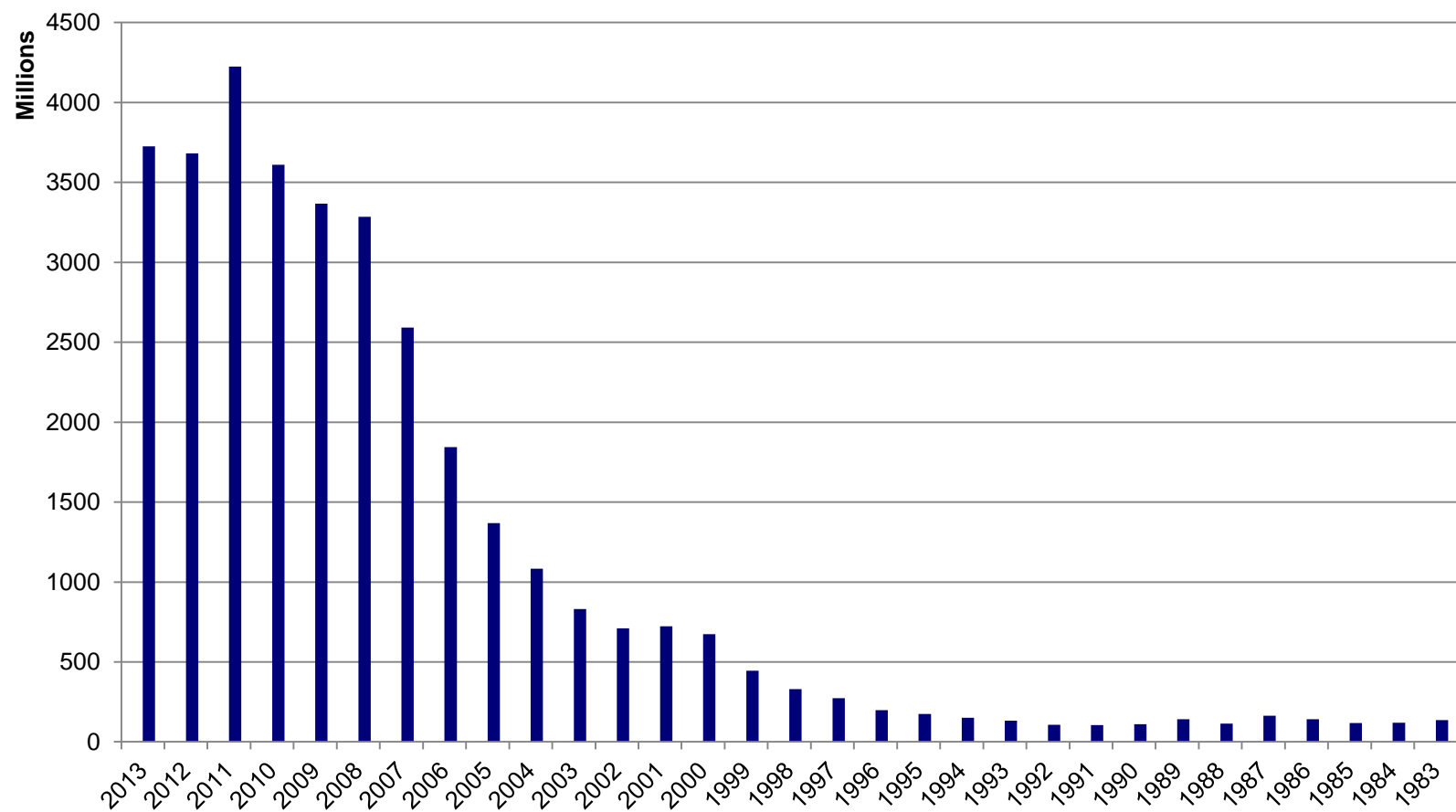
Nelli Janson
vanemmaakler

LHV

Opsioonid

- Opsioonide kauplemine reguleeritud turul nagu me seda täna tunneme algas 1973 aastal.
- Alates sellest ajast on opsioonide kauplemise aktiivsus kiiresti kasvanud.
- Plahvatuslik kasv toimus pärast 2000 aastat kui tekkis suurenenud vajadus opsioonide järele ning jaeinvestoritele muutus kauplemine lihtsamaks, kiiremaks ning odavamaks.
- Opsioon on finantsinstrument (tuletisinstrument), mis annab märkimisväärse finantsvõimenduse võrreldes aktsiatega, osta või müüa kindlaksmääratud tingimustel alusvara.
- Opsioone on saadaval väga erinevatele alusvaradele nagu näiteks aktsiad, indeksid, futuurid, intressimäär, tooraine jne.

Aktsiaoptsoonide käive aastast

Opsioonid

- Opsioon on leping kahe poole vahel:
- Opsiooni ostjal on **õigus**, kuid mitte kohustus osta või müüa kindlaksmääratud kuupäeval, kindlaksmääratud hinnaga alusvara
 - Ostuopsioon (*call*) annab õiguse osta
 - Müügiopsioon (*put*) annab õiguse müüa
- Opsiooni müüjal on **kohustus** osta või müüa alusvara
 - Lühike ostuopsioon (*short call*)
 - Lühike müügiopsioon (*short put*)

Opsioonide kasutusala

- Riskide maandamine
 - Pikkade positsioonide kindlustamine languse vastu ostes müügioptsioone
 - Müügioptsioonide ostmine pikkade positsioonide kaitseks
 - Ostuoptsioonide ostmine lühikeste positsioonide kaitseks
- Täiendava rahavoo tekitamine
 - Pikkadele positsioonidele ostuoptsioonide väljakirjutamine
- Spekulatsioonimine
 - Opsioonidega kauplemine

Opsioonide karakteristikud ja terminid

- **Ostuoptsioon (+C)** - õigus osta kindlaksmääratud ajal ja hinnaga alusvara
- **Müügioptsioon (+P)** - õigus müüa kindlaksmääratud ajal ja hinnaga alusvara
- **Kordaja** – üks leping annab õiguse osta või müüa 100 aktsiat, esineb ka muid kordajaid (10)
- **Tüüp** – Ameerika tüüpi optsiooni on võimalik igal ajal kasutada või müüa. Euroopa tüüpi optsiooni on võimalik kasutada viimasel kauplemispäeval. Kaubeldavad pidevalt.
- **Tähtaeg** (last trading) – tavaliselt iga kuu 3. reede, kuid esineb erisusi. *NB! Opsioonid aeguvad päev hiljem!*
- **Täitmishind** (strike) – kindlaksmääratud alusvara ostu või müügihind

Opsioonide karakteristikud ja terminid

- rahas (*in the money -ITM*) – aktsia turuhind on kõrgem kui opsiooni strike (aegumisel omab väärtust)
- raha peal (*at the money - ATM*) – opsiooni *strike* on võrdne aktsia turuhinnaga (aegumisel väärtusetu)
- rahast väljas (*out of the money - OTM*) – aktsia turuhind on madalam kui opsiooni strike (aegumisel väärtusetu)
 - Näide: aktsia hind 50
 - 45 strike call – ITM
 - 55 strike call- OTM
 - 50 strike call või put - ATM

Opsioonisümbolite lugemine

- Koosneb aktsia sümbolist ja 15 kohalisest numbrikombinatsioonist: aasta arv, kuu, aegumiskuupäev, call/put ja strike
- **AAPL190215C00175000**
- **BAC 190322C00028000**
- **TSLA190426P00330000**

Opsiooni noteeringud (ahelad)

AAPL190301C00157500	2019-02-25 1:37PM EST	157.50	16.75	0.00	0.00	0.00	-	20
AAPL190301C00160000	2019-02-26 3:29PM EST	160.00	14.70	0.00	0.00	0.00	-	39
AAPL190301C00162500	2019-02-26 3:32PM EST	162.50	12.28	0.00	0.00	0.00	-	17
AAPL190301C00165000	2019-02-26 3:59PM EST	165.00	9.30	0.00	0.00	0.00	-	745
AAPL190301C00167500	2019-02-26 3:49PM EST	167.50	7.13	0.00	0.00	0.00	-	125
AAPL190301C00170000	2019-02-26 3:59PM EST	170.00	4.45	0.00	0.00	0.00	-	1,744
AAPL190301C00172500	2019-02-26 3:59PM EST	172.50	2.37	0.00	0.00	0.00	-	17,466

Optsoonide ost/müük

Optsoonide ost/müük 1 → 2 → ✓

Kontolt	<input type="text" value="Nelli Janson • EE [redacted]"/>
Tehing	☒ ost ☐ müük
Sümbol	<input type="text" value="AAPL190301C001725"/> ?
Lepingute arv	<input type="text" value="1"/> tk
Hind	☒ Turg ?
Limit	<input type="text"/> ?
Stopp	<input type="text"/> ?
Kehtivus	<input type="text" value="päeva lõpuni"/>

Eelvaade

Opsioonide pikkus ja noteerimine

- Reeglina on kaubeldavad esimesed 3 kuud
- Seejärel kvartali ning 6 kuulise intervalliga
- LEAPS – *long-term equity anticipation securities* – opsioonid, mille aegumine on kaugemal kui 1 aasta. LEAPS-e noteeritakse jaanuarikuise tähtajaga tavaliselt kuni 2 aasta pikkuseid. Enimkaubeldud opsioonide puhul võib esineda ka kuni 10 aastase tähtajaga opsioone.
- Täitmishinna samm (strike) muutub väiksemaks, mida lähemale saabub tähtaeg ning mida lähemal on opsioon rahale.

Opsioonitehingute arveldamine ja lepingu realiseerimine

- Opsioonitehingud arveldatakse väärtuspäevaga T+1
- Opsiooni kasutamisel arveldatakse tehing T+0
- Ameerika tüüpi opsioone on võimalik igal hetkel realiseerida (kasutada)
- Tähtaja saabumisel arveldatakse ITM (0,01 senti) opsioonid:
 - USA opsioonid füüsilise tasaarvelduse teel (physical settlement) opsioonireedele järgneval päeval
- Ennetähtaegse opsioonilepingu realiseerimise korral leitakse vastaspool juhusliku valiku teel (OCC)
- Indeksioptsioonid arveldatakse alati rahalise tasaarvelduse teel
- *Tähelepanu dividendidega!*

Opsiooni tagatisnõuded

Opsiooni ostmisel ei saa kasutada võimendust, kuna opsioon ei sobi tagatiseks. Seega tuleb maksta opsioonipremia eest kohe täies ulatuses.

Väljakirjutatud (katmata) opsiooni tagatist arvutatakse järgmiselt:

- Üldiselt ligikaudu 20% *strike* väärtusest
- Tagatisnõue muutub!

Opsiooni hinna kujunemine

Opsiooni hinna mõjutavad erinevad komponendid:

Aksia hind vs *strike*

Volatiilsus

Aeg tähtajani

Dividendid

Intressimäär

Opsioonide teoreetilist väärtust saab arvutada erinevate mudelite järgi.

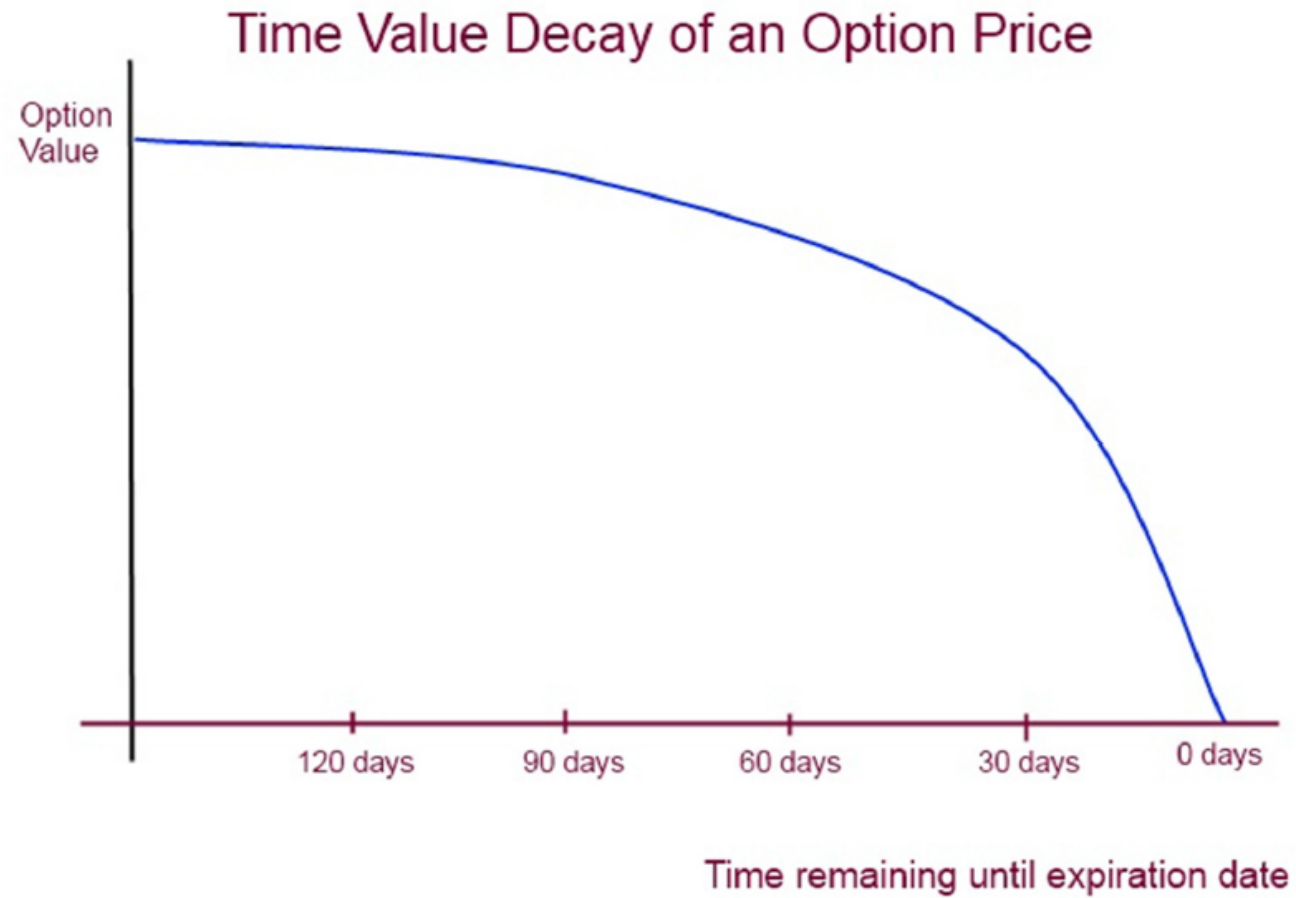
Mudelid ei arvesta nõudlusega

Jaeinvestoril puudub vajadus teoreetilist opsiooni hinna arvutada, seda teevad tema eest turutegijad. Investor peab teadma, millest hind koosneb ning kas makstav hind võiks olla õiglane või mitte.

LONG PUT

- Puti ostjal on õigus, kuid mitte kohustus, müüa
- alusvara kokku lepitud hinnaga ja teatud ajaperioodi
- jooksul panustamine aktsia langusele.
- • Olemuselt sarnane aktsia enda lühikeseks müügiga.
- • Piiratud risk: maksimaalne kaotus makstud
- optsoonipreemia.
- • Margin calli oht puudub.

LONG CALL

SHORT PUT

- Put optsiooni müümine pakub piiratud tulu ja märkimisväärsed kahjumipotentsiaali.
- • Puti müümisel saadakse optsioonipreemia
- • Eesmärk: aktsia hind jääks strike'ist kõrgemale.
- • Tuleb arvestada võimalusega, et vastaspool soovib optsiooni täita, seega müüja peab ostma optsiooni omanikult aktsiad.
- • ITM puti müümisel kasvab seesmine väärtus lineaarselt aktsia hinna tõusuga (samal ajal välimine väärtus langeks).

SHORT CALL

- ITM optsioonil on nii sisemine kui ka välimine
- väärtus müüja saab kasu ka aktsia hinna langusest;
- • Aktsia hinna langusega kahaneb ka välimine
- väärtust väljakirjutaja kasu suureneb;
- • OTMil pole sisemist väärtust, mis langeks lineaarselt
- koos aktsia hinnaga; seega kasu tuleneks ainult
- välimise väärtuse langusest.

Kreeklased

Theta – koefitsient, mis näitab kui palju väheneb optiooni välimine (extrinsic) ehk ajaväärtus 1 päeva möödudes

ATM optioonide Theta on kõrgeim

Vega –möödab, kuidas volatiilsuse muutus (pakkumise ja nõudluse tasakaal) mõjutab optiooni hinda

Delta – koefitsient, mis näitab kui palju kallineb optiooni hind kui aktsia hind muutub 1 ühiku võrra

ATM optiooni delta = 0.5

Sügaval ITM optioonid käituvad nagu aktsia, sest nende delta läheneb 1-le

Kaugel rahast väljas oleva optiooni delta läheneb 0-le

100 aktsia delta = 1

Gamma – näitab, kui palju muutub delta, kui alusvara hind muutub ühe ühiku võrra.

Opsioonistrateegiad

Peamiselt jagunevad opsioonistrateegiad vastavalt:

- Bullish strateegiad
- Bearish strateegiad
- Neutraalne strateegiad
- Volatiilsuse strateegiad
- Positsiooni kaitsvad strateegiad

Tuntumad strateegiad

- Vertikaalne Spread

Ostetakse 1 ja müüakse 1 sama aegumiskuupäevaga call/put.

Näide: Aktsia X kaupleb 28 USD

Osta 30 call ja müü 35 call

Eeldus, et aktsiahind tõuseks/langeks

- Iron Condor

Müüakse 2 calli ja 2 pütti (spreadi vahe peab olema mõlemal sama)

Näide:

Müü 2 X Okt 100 calli

Osta 2 X Okt 110 calli

Müü 2 X Okt 90 pütti

Osta 2 x Okt 80 pütti

Eeldus, et aktsiahind liigub kindlas tunnelis ehk neutraalne strateegia

Opsioonikauplemise plussid ja miinused

Plussid	Miinused
Võimendus	Võimendus
Lepingute paljusus	Lepingute paljusus
Määratud kestvus	Määratud kestvus
Nullsumma mäng	Nullsumma mäng

Opsioonid

- Opsioonidega kauplemine ei sobi kõigile
 - Teadmised turgudest ja turutunnetus
 - Aktsiatega kauplemise kogemus
 - Instrumendi eritingimuste tundmine
 - Teadmised tehnilisest analüüsist, “*news trading*”
 - Teadmised opsioonistrateegiatest ja kasutusvõimalustest
 - Distsipliin ja pühendumus
- Opsioonid annavad rohkem võimalusi kauplemiseks, kuid vähem võimalusi eksimiseks

Kasulikud lingid

- LHV optsioonimaterjal: <https://fp.lhv.ee/academy/investmentguide/353>
- IVolatility - <http://www.ivolatility.com/> (erinevad kalkulaatorid)
- OIC, The Options Industry Council - <http://www.optionseducation.org/> (muu hulgas interaktiivne strateegia screener)
- The Options Clearing Corporation - <http://www.optionsclearing.com/> (ametlik informatsioon optsioonide arveldamise ja võimalike optsioonilepingute muutmise kohta)
- Characteristics and Risks of Standardized Options - <http://www.optionsclearing.com/publications/risks/riskstoc.pdf> (dokument, mida iga USA optsioonidega kaupleja peaks tundma)
- Optsioonide valupunkt – www.optionpain.com
- Kauplemisideid:
 - www.marketwatch.com/investing/options
 - www.theoptionsinsider.com
 - www.tastytrade.com
 - www.theoptionsguide.com

Aitäh! Küsimusi?

Nelli Janson
vanemmaakler

nelli.janson@lhv.ee
680 2726

Käesolevas seminaris esitatud materjale ei tohi käsitleda investeerimissoovituse või -nõustamisena ega kutsena väärtpaberite omandamiseks. Finantsteenuste ostmisel tutvu alati teenuse tingimustega ning konsulteeri oma finantsnõustajaga.

Fondidesse investeerimisel tutvu prospekti ja lihtsustatud prospektiga ning vaata lisainfot lhv.ee
Investeerimisfondi eelmiste perioodide tootlus ei tähenda lubadust ega viidet fondi järgmiste perioodide tootluste kohta.

